

Інформаційна довідка до розгляду проєкту Запиту до Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією (далі – Глобальний фонд) на фінансування в Україні програм з протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу у 2021–2023 роках

Починаючи з 2004 року Глобальний фонд надав Україні безповоротну фінансову допомогу на загальну суму понад 662,1 млн. доларів США.

Виконання проєктної діяльності здійснюється відповідно до Закону України «Про виконання програм Глобального фонду для боротьби із СНІДом, туберкульозом та малярією в Україні».

Згідно з процедурами Глобального фонду та законодавством України загальну координацію і контроль за виконанням програм здійснює **Координаційний механізм країни – Національна рада з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІД** (далі – Національна рада), яка утворена як консультативно-дорадчий орган Кабінету Міністрів України.

Відповідно до вимог Глобального фонду, для отримання доступу до фінансування **Національна рада має забезпечувати виконання шести вимог:**

- 1 – координація і документування розробки запитів на фінансування;
- 2 – визначення кандидатів на роль основного/них реципієнта/ів;
- 3 – здійснення нагляду за програмами Глобального фонду;
- 4 – включення до її складу людей, які живуть із захворюванням чи постраждали від нього, і людей, які належать до груп підвищеного ризику щодо захворювань;
- 5 – всі члени Національної ради, які представляють НУО, обираються своїми виборчими групами на основі розроблених ними ж прозорих процедур;
- 6 – дотримання Кодексу етичної поведінки та Політики уникнення конфлікту інтересів.

Виконавці програм – основні реципієнти (основні розпорядники коштів), яких визначає та затверджує Національна рада, звітують перед нею двічі на рік та надають до Міністерства охорони здоров'я картки моніторингу за підсумками півріччя та щорічний звіт про виконання програми.

Завдяки програмам Глобального фонду в Україні запроваджено та розширено комплексний пакет медичних та профілактичних послуг, який включає: програму обміну шприців та голочок (стратегія зменшення шкоди); замісну підтримувальну терапію (ЗПТ); консультування та тестування на ВІЛ (ДКТ); антиретровірусну терапію (АРТ); профілактику, діагностику та лікування інфекцій, що передаються статевим шляхом (ПСС), вірусних гепатитів (ВГ), туберкульозу (ТБ); програми розповсюдження презервативів; цільові програми з інформування, навчання та просвіти.

За період реалізації програм Глобального фонду було закуплено обладнання для 37 центрів СНІДу, 25 протитуберкульозних диспансерів, встановлено понад 100 апаратів GeneXpert (у тому числі для Міністерства оборони та Державної кримінально-виконавчої служби), впроваджено медичні інформаційні системи з ВІЛ та туберкульозу, закуплено комп'ютерну техніку для понад 400 закладів охорони здоров'я первинної, вторинної та третинної ланки, знижено ціни на більшість антиретровірусних препаратів, забезпечено доступ до інноваційних протитуберкульозних препаратів.

17 грудня 2019 року Глобальний фонд офіційно повідомив про виділення Україні коштів на 2021–2023 роки:

Відповідний компонент захворювання	Виділені кошти (у доларах США)
ВІЛ-інфекція	70 833 698
Туберкульоз	48 644 568
Всього	119 478 266*

*з яких 25 млн доларів США зарезервовані для програмних заходів на тимчасово окупованих територіях.

Україна має право на отримання додаткового до виділених коштів каталітичного зустрічного фінансування на суму 16,3 млн. доларів США, з яких 3,9 млн. дол. США – для заходів з профілактики ВІЛ-інфекції для основних груп з ризику; 10,0 млн. дол. США – для виявлення нових (недовиявлених) випадків захворювання на ТБ; 2,4 млн. дол. США – захист прав людини.

20 грудня 2019 року на засіданні Національної ради прийнято рішення:

1) визначено основними реципієнтами ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України», БО «100% життя» та МБФ «Альянс громадського здоров'я»;

2) утворено Групу з розробки проекту запиту України, до складу якої увійшли 30 осіб: 1 народний депутат України, по 2 представники МОЗ, Центру громадського здоров'я, БО «100 відсотків життя» та МБФ «Альянс громадського здоров'я», по 1 представнику від Мінсоцполітики, Міноборони, Мінмолодьспорту, Мін'юсту, Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України, Національної академії медичних наук України, організацій – міжнародних партнерів та донорів, міжнародних неурядових організацій, 13 представників недержавних організацій, які надають послуги у сфері протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу, представляють інтереси ключових спільнот.

25 травня на онлайн-засіданні Групи з розробки запиту погоджено таблицю індикаторів, перший проект плану та бюджету запиту, а також дату подання Запиту до Глобального фонду – 30 червня 2020 року.

В період з 28 травня до 22 червня проєкт Запиту двічі опрацьовано командою Глобального фонду та технічними партнерами, згідно з наданими рекомендаціями його доопрацьовано.

Протягом 23 до 25 червня проєкт Запиту надіслано на опрацювання та погодження Групі з розробки проєкту Запиту, за результатами опрацювання членами ГРЗ проєкт Запиту рекомендовано до подання на затвердження Національній раді.

Проєкт Запиту на 2021-2023 роки ґрунтується на наступних стратегічних цілях.

Ціль 1. Забезпечити універсальний доступ до своєчасного та якісного виявлення випадків туберкульозу та діагностики резистентного до лікарських засобів туберкульозу шляхом розгортання швидкого молекулярного тестування, підвищення якості та охоплення тестуванням щодо визначення чутливості до протитуберкульозних препаратів та цілеспрямованого активного виявлення випадків захворювання у ключових групах населення.

Ціль 2. Поліпшити результати лікування пацієнтів із резистентним до лікарських засобів туберкульозом за допомогою впровадження модифікованих коротших схем лікування та розширення масштабів застосування підходів, орієнтованих на людину, які включають всебічну підтримку дотримання пацієнтами схеми лікування.

Ціль 3. Зменшити передачу туберкульозу через збільшення масштабів ефективної профілактичної допомоги та удосконалення боротьби з інфекцією.

Ціль 4. Забезпечити сприятливе середовище системи охорони здоров'я та ефективне управління Національною програмою боротьби із туберкульозом.

Ціль 5. Зменшити передачу ВІЛ через розширення охоплення ключових груп населення інноваційними профілактичними заходами та усунення передачі інфекції від матері до дитини.

Ціль 6. Удосконалити каскадну схему лікування 90-90-90 через просування інноваційних підходів до тестування, збільшення раннього виявлення ВІЛ, ранній початок АРТ, поліпшення якості допомоги для всіх, забезпечення доступу до гарантовано якісних антиретровірусних препаратів та моніторингу лікування, а також впровадження диференційованих моделей допомоги, орієнтованих на людину.

Ціль 7. Забезпечити сприятливе середовище системи охорони здоров'я та ефективне управління Національними програмами з ВІЛ.

Ціль 8. Спиратися на реформу системи охорони здоров'я та фінансування системи охорони здоров'я, яка реалізується у даний момент, аби прискорити прийняття орієнтованих на пацієнта підходів, інтеграцію надання послуг, поліпшення стратегічних закупівель в області послуг із лікування туберкульозу та ВІЛ, забезпечення інституціоналізації механізмів закупівель та управління людськими ресурсами у галузі охорони здоров'я і вдосконалення систем даних та наявної стратегічної інформації.

Ціль 9. Розширити можливості людей, які живуть із ВІЛ, перебувають у групі ризику зараження на ВІЛ, а також зазнали впливу ВІЛ, та забезпечити боротьбу із туберкульозом та ВІЛ під проводом місцевих спільнот через моніторинг на рівні громад, соціальну мобілізацію та зв'язки і координацію у спільнотах.

Ціль 10. Усунути перешкоди, пов'язані із дотриманням прав людини та гендерними особливостями, і досягти нульового рівня дискримінації щодо людей, хворих на туберкульоз та ВІЛ.

Розподіл фінансування за компонентами представлено нижче.

Компонент: Туберкульоз		45 081 292 USD
Завдання 1: Забезпечити універсальний доступ до своєчасного та якісного виявлення та діагностики туберкульозу з акцентом на РР/МР-ТБ шляхом впровадження швидкого молекулярного тестування, поліпшення якості та охоплення ТЧЛЗ та цілеспрямованого активного пошуку людей з ТБ з акцентом на ключові та вразливі групи населення		\$18 666 413
Модуль 1.1:	Туберкульоз з лікарською стійкістю до препаратів (МЛС ТБ)	\$18 666 413
Інтервенція 1.1.1.	Виявлення та діагностика	\$18 666 413
Завдання 2: Покращити результати лікування хворих на туберкульоз, застосовуючи модифіковані короткі схеми лікування, розширюючи підходи, орієнтовані на людей, та комплексну підтримку пацієнтів з подальшим спостереженням за ними		\$20 903 332
Модуль 2.1:	Туберкульоз з лікарською стійкістю до препаратів (МЛС ТБ)	\$20 903 332
Інтервенція 2.1.1.	Лікування	\$20 903 332
Завдання 3: Зменшити передачу туберкульозу за рахунок збільшення ефективного профілактичного лікування та покращення інфекційного контролю		\$1 795 581
Модуль 3.1:	Догляд та профілактика туберкульозу	\$1 795 581
Інтервенція 3.1.1.	Профілактика	\$1 795 581

Завдання 4: Сприяти допоміжному середовищу системи охорони здоров'я та ефективному управлінню Національною ТБ програмою		\$3 715 966
Модуль 4.1:	Управління та планування у сфері охорони здоров'я	\$2 347 078
Інтервенція 4.1.1:	Політика та планування національних програм боротьби з хворобами	\$2 347 078
Модуль 4.2:	Управління програмою	\$1 368 888
Інтервенція 4.2.1.	Координація та управління національними програмами боротьби із захворюваннями	\$1 368 888
Компонент: ВІЛ		49 960 627 USD
Завдання 5: Зменшити передачу ВІЛ шляхом розширення покриття інноваційних профілактичних заходів у ключових групах населення, усунення передачі інфекції від матері до дитини та інтеграції сервісних платформ на рівні спільнот		\$21 849 405
Модуль 5.1:	Профілактика для ЛВІН та їх партнерів	\$14 646 701
Інтервенція 5.1.1.	Програми обміну шприців та голук	\$10 009 432
Інтервенція 5.1.2.	Втручання в зміну поведінки	\$550 375
Інтервенція 5.1.3.	Опіоїдна замісна терапія та інші медикаментозні препарати	\$4 086 895
Модуль 5.2:	Профілактика для секс працівників та їх клієнтів	\$1 410 296
Інтервенція 5.2.1.	Втручання в зміну поведінки	\$1 410 296
Модуль 5.3:	Профілактика для ЧСЧ	\$3 853 060
Інтервенція 5.3.1.	Втручання в зміну поведінки	\$3 853 060
Модуль 5.4:	Профілактика для транс* людей	\$791 968
Інтервенція 5.4.1.	Втручання в зміну поведінки	\$791 968

Модуль 5.5:	Профілактика для людей, які перебувають у в'язниці та інших закритих умовах	\$1 004 806
Інтервенція 5.5.1.	Втручання в зміну поведінки	\$653 394
Інтервенція 5.5.2.	Втручання щодо зменшення шкоди для споживачів наркотиків	\$351 411
Модуль 5.6:	Профілактика ВІЛ від матері до дитини	\$437 002
Інтервенція 5.6.1.	№3: Запобігання вертикальній передачі ВІЛ	\$255 400
Інтервенція 5.6.2.	№4: Лікування, догляд та підтримка матерів, які живуть з ВІЛ, їх дітей та сімей	\$181 602
Завдання 6: Підвищення рівня раннього виявлення ВІЛ-інфекції, розширення масштабів АРТ та підвищення якості допомоги шляхом поширення інноваційних підходів до тестування, забезпечення доступу до гарантованих АРВ-препаратів та моніторингу лікування, а також впровадження диференційованих людино-орієнтованих моделей надання допомоги		25 742 875 USD
Модуль 6.1:	Диференційовані послуги з тестування на ВІЛ для ЛВІН, СП, ЧСЧ та транс* людей	\$7 344 260
Інтервенція 6.1.1.	Тестування на базі спільноти	\$2 868 189
Інтервенція 6.1.2.	Само-тестування	\$296 522
Інтервенція 6.1.3.	Тестування на базі ЗОЗ	\$4 179 549
Модуль 6.2:	Лікування, догляд та підтримка	\$18 398 615
Інтервенція 6.2.1.	Диференційоване надання послуг АРТ та догляду за ВІЛ	\$15 969 124
Інтервенція 6.2.2.	Моніторинг лікування - резистентність	\$307 935
Інтервенція 6.2.3.	Моніторинг лікування - токсичність АРТ	\$ 327 921
Інтервенція 6.2.4.	Моніторинг лікування - вірусне навантаження	\$708 868

Інтервенція 6.2.5.	Профілактика та боротьба з ко-інфекціями та супутніми захворюваннями	<i>\$1 412 687</i>
Завдання 7: Сприяти допоміжному середовищу в системі охорони здоров'я та ефективному управлінню Національною програмою з ВІЛ		\$2 368 347 USD
Модуль 7.1:	Управління програмою ВІЛ	<i>\$2 368 347</i>
Модуль 7.2:	Координація та управління національними програмами боротьби із захворюваннями	<i>\$2 368 347</i>
Компонент: Стійкі системи охорони здоров'я		40 653 850 USD
Завдання 8: Використовувати поточну реформу охорони здоров'я та фінансування охорони здоров'я для прискорення прийняття орієнтованих на пацієнтів підходів, інтеграції надання послуг, поліпшення стратегічних закупівель захворювань на туберкульоз та ВІЛ, забезпечення інституціоналізації механізмів закупівель, кадрових ресурсів для охорони здоров'я та вдосконалення систем даних та доступна стратегічна інформація		\$15 127 115 USD
Модуль 8.1:	Управління та планування у сфері охорони здоров'я	<i>\$2 273 697</i>
Модуль 8.2:	Системи управління фінансами	<i>\$385 158</i>
Модуль 8.3:	Система управління продуктами охорони здоров'я	<i>\$2 199 621</i>
Модуль 8.4:	Лабораторні системи	<i>\$3 460 380</i>
Модуль 8.5:	Інформаційні системи управління охороною здоров'я та МіО	<i>\$6 396 437</i>
Модуль 8.6:	Людські ресурси для охорони здоров'я, включаючи медичних та соціальних працівників	<i>\$411 822</i>
Завдання 9: Розширення можливостей для людей, які живуть із ВІЛ, ризиком та ураженням, та забезпечення туберкульозу та ВІЛ-інфекції під керівництвом спільнот шляхом моніторингу на базі спільноти, соціальної мобілізації та зв'язків та		9 047 178 USD

координації		
Модуль 9.1:	Посилення систем спільнот	\$9 047 178
Завдання 10: Усунення пов'язаних із правами людини та гендерною ідентичністю бар'єрів, забезпечення нульової дискримінації		5 276 768 USD
Модуль 10.1:	Усунення бар'єрів в сфері прав людини та гендеру та досягнення нульової дискримінації	\$1 209 800
Модуль 10.2:	Усунення бар'єрів в сфері прав людини стосовно послуг з ВІЛ/ТБ	\$4 066 967
Завдання 11: Програмний менеджмент		11 202 789 USD
ЗАГАЛЬНА СУМА		135 695 769 USD

Розподіл бюджету між основними реципієнтами:

Розбивка за основними ОР	2021	2022	2023	Загальна сума
ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України»	17 086 000	11 425 665	8 106 191	36 617 856
БО «100 відсотків життя»	19 719 439	17 859 262	12 923 884	50 502 585
МБФ «Альянс громадського здоров'я»	19 893 462	15 074 613	13 607 253	48 575 328
	56 698 901	44 359 540	34 637 327	135 695 769

Ключові показники впливу по захворюванням:

- НІВ 1-4:** Кількість пов'язаних зі СНІДом смертей на 100 000 населення – зменшення з 9,4 у 2018 році до показника 5,8 у 2023 році.
- ТВ/НІВ І-1:** Рівень смертності від ТБ/ВІЛ на 100 000 населення – зменшення з 3,4 у 2019 році до показника 2,6 на 100 000 населення у 2023 році.
- ТВ І-3^М:** Рівень смертності від ТБ на 100 000 населення – зменшення з 8,7 у 2019 році до 6,8 на 100 000 населення у 2023 році.

Ключові показники результату:

1. **HIV O-12:** Відсоток людей, які живуть з ВІЛ, перебувають на АРТ і мають пригнічене вірусне навантаження – заплановано збільшення показника з 93,66% (2019 р.) до 95% (2023 р.).
2. **ТВ O-2a:** Показник успішності лікування всіх форм ТБ (бактеріологічно підтвержені плюс клінічно діагностовані випадки, нові випадки та рецидиви) – підвищення показника з 77,2% (2018 р.) до 84% у 2023 році.
3. **ТВ O-4^{MD}:** Показник успішності лікування РР ТБ та/або МР-ТБ: відсоток випадків успішного лікування РР та/або МР-ТБ – заплановане підвищення показника з 50,9% (2017 р.) до 63% у 2023 році.

Ключові показники охоплення, що стосуються лікування відповідно до кожного захворювання:

1. **TCS-1.1^{MD}:** Відсоток людей на АРТ – починаючи з 135 556 осіб (67% серед загальної кількості людей, які живуть з ВІЛ) у 2021, 143 378 осіб (71%) у 2022 та 151 470 осіб (74%) у 2023 році.
2. **MDR ТВ-3^{MD}:** Кількість пацієнтів з РР-ТБ та/або МР-ТБ, які почали лікування препаратами другої лінії – щорічні цілі на 2021–2022 роки становлять 9438, 9228 та 9020 пацієнтів відповідно.

В рамках Заявки на фінансування до Глобального фонду на період 2021 – 2023 рр. заплановано ряд закупівель та ряд системних змін для системи охорони здоров'я України. Зазначене нижче обладнання має на меті посилити систему виявлення та діагностики нових випадків ВІЛ-інфекції/СНІД та туберкульозу, а системні зміни – посилити взаємодію існуючих систем та підготовка їх до реформи охорони здоров'я. Відтак, в рамках виділеного фінансування заплановано закупівлю (ключові елементи):

- Системи GeneXpert для молекулярно-генетичної діагностики туберкульозу – 130 шт.
- Матеріально-технічне забезпечення регіональних мікробіологічних лабораторій з діагностики ТБ.
- Закупівля протитуберкульозних препаратів (ПТП) II ряду для лікування засуджених та осіб, узятих під варту в установах ДКВС України: у 2021 році близько 160 хворих, що становить 40% від потреби; в 2022 – 30% (120 хворих, на лікуванні ПТП ГФ); в 2023 – 20% (80 хворих на лікуванні ПТП ГФ).
- Закупівля швидких тестів на ВІЛ та витратних матеріалів.
- Забезпечення безперебійного антиретровірусного лікування ВІЛ-інфікованих пацієнтів, які проживають на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей.
- Підтримка та посилення роботи 25 регіональних рад з координації дій у відповідь на поширення туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.
- Підтримка eHealth – інтеграція системи MIS HIV.

- Впровадження LIMS в регіональних ТБ лабораторіях в усіх регіонах України та в лабораторіях, що здійснюють клінічний моніторинг ВІЛ-інфекції у 13 регіонах, що не належать до PEPFAR.
- Розбудова кадрових ресурсів у сфері ТБ та ВІЛ, навчання медичного персоналу.